

BOKANMELDELSE

Slik ble DNB den urørlige

Elleville ungdomsår, etterfulgt av en dyp krise. Så oppbyggingen av et finansielt forsvarsverk. En professor har skrevet historien om hvordan DNB ble til.

ANDREAS KLEMSDAL

Det har aldri manglet på skandaler rundt Norges største bank.

Råsalg av eiendomsfond i 2006 og 2007 til 7.000 småsparere, der mange tapte hele innskuddet. Panama Papers-saken, der bankens Luxembourg-kontor hadde hjulpet kunder med å opprette selskaper i skatteparadisene Seychellene. Gruppesøksmål fra 180.000 fondssparere. Og nå sist: Mistanker om hvitvasking av store beløp.

Men alt preller av på Norges største bank. Hver gang kommer DNB opp av vannet som en hund etter et friskt bad, rister seg og går arrogant videre. Er DNB blitt «untouchable»?

Sakene nevnt over er ikke tema for Espen Ekberg, som nå er aktuell med en bok om DNB. Men de gjør det ekstra interessant å lese om hvordan Norges største bank ble født, oppfostret og dro ut i verden.

Ekberg er professor i økonomisk historie ved Handelshøyskolen BI og han har ikke tatt snarveier i sitt arbeid med å beskrive historien om DNB, fra 1990 til 2004. Boken har hele 50 sider med noter og kildehenvisninger.

DET MÅTTE BLI ÉN BANK

På 1980-tallet var det politisk enighet om at norske banker ikke skulle fortsette konsolideringen. Vi hadde gått fra 605 sparebanker i 1952 til 158 i 1988.

De fem største bankene hadde 41 prosent av markedet.

Nok var nok, ytterligere maktkonsentrasjon ville skade kundene. Det mente også embetsverket i Finansdepartementet.

Men slik gikk det ikke. På den ene siden begynte det å bre seg en frykt for at det norske bankmarkedet ville bli styrt av utenlandske giganter. Det vokste frem en forståelse av at Norge trengte én sterk norsk bank. I tillegg skjedde det noe annet. Norske banker var umodne og hadde hatt utlånsfest. Det gikk som kjent ikke bra. En opprydning måtte til.

Fusjonen som ledet opp til en ny storbank ble presentert på en pressekonferanse i oktober 1989. Det var et ekteskap mellom den blinde og den halte. DnC skulle forenes med Bergen Bank.

«Den økonomiske situasjonen i DnC i årene før fusjonen hadde vært kritisk og i Bergen Bank var det også begynt å dukke opp bekymringsfulle signaler om framtidig tapsutvikling», skriver Ekberg. DNB ble formelt etablert den 17. april 1990.

Banken ble bygget opp av mennesker som hadde hatt - eller senere ville få - sentrale posisjoner i norsk næringsliv. Gunn

OMSTRIDT: Finn A. Hvistendahl måtte gå. Svein Aaser kom inn. Valget av Aaser var kontroversielt og møtte stor motstand. Men det er glemt i dag.

FOTO: NTB

Wærsted, John Giverholt og Leif Teksum for å nevne noen. Og selvsagt konsernsjefen Finn Hvistendahl, som ganske straks etter opprettelsen av banken tok over for Egil Gade Greve.

Men før de fikk forme en ledende norsk bank skulle de gjennom ilden. En gjennomgang av DNBs regnskaper for 1992 viste et bokført tap på 4,8 milliarder kroner.

Den statlige redningsaksjonen var omfattende. DNB alene mottok 8 milliarder kroner i såkalt preferansekapital og preferanseaksjekapital. Totalt sett gikk staten inn med 25 milliarder kroner i banknæringen, tilsvarende omtrent 3 prosent av BNP i 1992.

Forfatteren går grundig gjennom den såkalte nullingen av DNB-aksjene. Det var nødvendig. Hvordan hadde Norge

og boligmarkedet sett ut uten? Men det var også kontroversielt. Investorene mistet aksjene sine, aksjer som staten senere tjente gode penger på.

STEN FOR STEN

På 1990-tallet vokser det frem en solid bank med en sterk kultur, der oppbyggingen er preget av at det som skjedde på 80-tallet ikke skal gjentas.

DNB skal bli et «finansielt supermarked», som Ekberg skriver. Vi får høre om kampen om Vital og fusjonen med Gjensidige NOR - begge viktige skritt for å gjøre banken dominerende.

Samtidig plukker Ekberg frem glemte personkonflikter. Det var stor skepsis til at Svein Aaser skulle ta over ledelsen av banken etter

Finn Hvistendahl. Før representantskapet skulle stemme over styrets forslag til ny konsernsjef gikk Orkla-sjef Jens P. Heyerdahl på talerstolen og uttrykte bekymring. Fra talerstolen skal Heyerdahl ha sagt at det eneste som imponerte han ved den foreslåtte konsernsjefen, var hans evne til å fremheve seg selv.

Også Storebrands Åge Korsvold og Folketrygdfondets Tore Lindholt var skeptiske til Aasers vurderingsevne. Som aksjonærer i Hafslund hadde de nemlig blitt «nødt til å stanse Aasers forsøk på å fusjonere selskapet med IVAX». Og John Giverholt, han sa opp da Aaser ble nysjef.

Men Svein Aaser gjorde kritikerne til skamme. DNB ble Nordens nest største finanskonsern og forvalter i dag en kapital på rundt 3.000 milliarder kroner. DNB har nesten en markedsandel i dag som tilsvarer det de fem største bankene hadde da denne historien begynner, på slutten av 1980-tallet.

HELT PERSONLIG

BI-professoren har levert en solid historiebok fra hjertet av norsk finans.

Det er riktignok ingen Jo Nesbø-thriller eller humorbok vi har å gjøre med her. Skal du ha en bok å kose deg med foran peisen i høst bør du lete andre steder. Boken er tidvis tørr, men den er ikke tung.

Universitetsforlagets sjefredaktør Heidi Norland har nok sittet mange timer med rød penn, noe forordet også avslører.

Men Ekberg skal ha honnør for å plukke frem personhistoriene. Gode, gamle maktkamper. Disse gjør stoffet levende.

Boken er skrevet på bestilling av DNB, men fremstår på ingen måte som noe bestillingsverk.

andreas.klemsdal@finansavisen.no

Fakta:

Radikal forvandling - DNB og den norske bankbransjen. 1990 - 2004
Av Espen Ekberg.
Universitetsforlaget.
351 sider.

Vår mening:

- En viktig historisk gjennomgang.
- Mange fargerike glimt fra norsk næringslivshistorie.

- Av og til ganske tørr.
- 351 sider om bank.